

HASH ER DET FARLIGSTE ILLEGALE RUSMIDDEL, VI HAR!

Med mange års erfaring som ungebehandler er forfatteren overbevist om, at legalisering af hash ikke er vejen, vi skal gå.

AF FLEMMING W. LICHT

Som rusmiddelkonsulent gennem mange år bliver jeg nødsaget til endnu en gang at sætte spørgsmålstegn ved det fornuftige i at legalisere hash. Set i mit perspektiv er hash nemlig det mest skadelige illegale rusmiddel, vi har.

I artiklen belyser jeg det ved at forholde mig til:

- Den debatform, vi har omkring fri hash, som er med til at skabe usikkerhed hos de unge om de skadelige virkninger ved at ryge regelmæssigt.
- Den succes, vi faktisk har haft med at blive mere restriktive på alkohol- og tobaks området.
- Løsningen, som ikke er en legalisering, men reel dialog på et sagligt grundlag med de unge, uden 60'er romantik omkring stofferne.
- Viden om, at der ikke er et flertal af danskere, der vil legalisere hash, men at Gallup har lagt navn til en tendentiøs rundspørge, hvor der efter min opfattelse spørges på en ledende måde.

Hvad er farligt?

Hvad vil det i det hele taget sige, at et stof er farligt? Hvis det er, fordi man kan dø af at tage stoffet, så er hash nok ikke det farligste stof, men hvis det handler om, at ca. 95.000 unge har et problematisk forbrug af hash, og at ca. 45.000 unge har et direkte interventionskrævende misbrug af hash, så er hash det farligste illegale rusmiddel.¹

Hvis det handler om, at unge, der ryger hash, efter endt behandling har den største tilbagefaldsprocent, når man sammenligner med de andre illegale stoffer, så er hash det farligste stof.

Tager vi udgangspunkt i, hvor mange år de unge ryger, inden de går i behandling, så er unge på hash ca. 6 - 7 år om at erkende, at de har et problem, mens unge på andre stoffer hurtigere oplever konsekvenserne af misbruget og derfor hurtigere vælger at gå i behandling.

Hash er det rusmiddel, der bruges af flest unge til at 'selvmedicinere' sig selv med, når livet ikke bare er let, hvorved hashen er med til at skjule de vanske-

ligheder, som unge i dagens Danmark har, lige fra psykiske problemer til problemer med at magte livet i overhalingsbanen. Så ja, jeg kan godt argumentere for, at hash er det farligste illegale rusmiddel, vi har i Danmark.

Fri hash-debat giver flere brugere!

Jeg kan blive reelt bekymret over, hvad der vil ske, hvis vi får en legalisering (fri hash). Alene debatten om den fri hash er med til at skubbe til nogle unge, der som alle andre mennesker lægger mest mærke til og mest vægt på de sundhedsbudskaber, som de synes passer bedst til dem selv. Mange unge henter i den løbende debat argumenter for, at hash ikke er så farligt.

Det kan virke, som om debattørerne har mere brug for at løse bande problemer eller problemer på Christiania frem for de problemer, de unge, der bliver afhængige af hashen, har. Hvis hashen bliver legaliseret, så nøjes vi ikke med de henholdsvis ca. 45.000 unge (unge, der har et direkte interventionskrævende misbrug af hash) og ca. 95.000 unge (unge, der har et problematisk forbrug af hash). Hvor meget tallene kommer til at stige, er der ikke nogen, der ved, men at de kommer til at stige er sikkert, fordi det jo er almindelig købmændskab, at jo mere tilgængeligt et produkt er, jo mere sælges der af det.

Det er rigtigt, at det er et problem, at unge ryger hash, men svaret er ikke at satse på fri hash. Det vil ikke få færre unge til at ryge, men tværtimod tiltrække flere. Forskningen viser, at hvis vi gør et rusmiddel mere tilgængeligt, vil flere bruge det, og hvis flere bruger et rusmiddel, vil der blive flere, som får problemer med rusmidlet (påvist i flere WHO-rapporter). Så det er helt klart ikke svaret. Det er naiv romantik at tro, at en legalisering og bredere accept af hash og andre rusmidler ikke vil betyde flere unge, som får problemer. I øvrigt viser tallene fra 'Narkotikasituationen 2011' (udgivet af Sundhedsstyrelsen), at der er stagnation og fald i antallet af brugere af hash i aldersgruppen 15 - 16 år og 16 - 24 år. Så på den baggrund ville det jo slet ikke give mening at legalisere hashen.

2001

STOF nr. 14.#

'Hvis hash på den ene eller den anden måde blev placeret som et ikke-forbudt stof, ville vi så alle begynde at ryge og derfra gå videre til også at bruge de rigtigt alvorligt afhængighedsskabende rusmidler? Nej, vi ville ikke, tør jeg godt svare. Sådant er det ikke gået i f.eks. Holland, hvor man har gjort salg under særlige kontrollerede forhold lovligt. Og sådan er det jo trods alt heller ikke gået med et nogenlunde sammenligneligt rusmiddel, alkohol. Med et stof som hash er jeg bekymret for, at forbuddet ikke rækker langt som forbrugsreducerende foranstaltning og i øvrigt mest er til gavn for dem, der profiterer af den massive illegale økonomi. Så jeg så gerne, at vi seriøst diskuterede muligheden for at finde andre veje end et fortsat ubetinget forbud mod hash.'

Leder: *Rusmidlerne og samfundet.*

Af Preben Brandt.

Formand for regeringens Narkotikaråd.

Succes med restriktive midler!

Vi lever, lige nu, i en tid, hvor vi som samfund rent faktisk har succes med at sætte skrappe grænser for de unges alkoholindtag, samtidig med, at oplysningskampagner mv. målrettet forældre og unge betyder, at de unges alkoholkurve er knækket. Jeg synes, at det kunne være en vej at gå også i forhold til hash.

I dag skal man være 16 år for at købe øl og lignende former for alkohol og 18 år for at købe stærk alkohol. Det har rent faktisk betydet, at vi har fået forældrene til at tænke: Hvis det ikke er lovligt at købe, så er det måske heller ikke ok at drikke? Det har igen ført til, at vi kan opleve, at de unges alkohol-debutalder er svagt stigende. Lovgivningstendensen peger mod, at der på sigt snarere vil komme en lov, der fastsætter aldersgrænsen for at købe alle former for alkohol til 18 år, frem for at vi får legaliseret alkohol (fri alkohol). Fri alkohol har vi prøvet i mange år, og det har jo ikke ført noget godt med sig overhovedet. Den fri alkohol har tværtimod ført til, at vi i mange år har ligget i toppen i Europa med hensyn til unges druk (men nu ser vi tendenser til, at kurven er ved at knække). Og på tv i primetime kan vi opleve unge, der drikker sig fra sans og samling i for eksempel 'Kongerne af Marienlyst' og andre programmer.

I en tid, hvor vi som samfund laver skrappe og skrappe rygeregler - igen med succes - virker det helt absurd, at vi skulle lempe på lovgivningen for hash. Det er nu forbudt at ryge på og ved skoler og institutioner, og man skal være 18 år for at købe cigaretter.

Løsningen er debat og oplysning!

En del af løsningen på at nedbringe antallet af unge, der ryger hash, vil være at tage debatten med de unge. At tydeliggøre for dem, at det har konsekvenser, hvis de ryger hash, at tydeliggøre hvilke konsekvenser der er tale om, samt at tydeliggøre hvor svært det er at stoppe, hvis man har haft et regelmæssigt, grænsende til dagligt, forbrug af hash. At det ikke er et uskadeligt rusmiddel. At det at ryge hash har som alt andet rusmiddelbrug en pris, hvis man overforbruger. At hash som alle andre rusmidler virker, fordi stoffet påvirker hjernen og de processer, der er der, og at hjernen er et skrøbeligt økosystem, der, hvis man påvirker det i én retning for længe, risikerer at tage varig skade.

Og så skal vi i øvrigt sikre, at der overalt i landet er kvalificerede behandlingstilbud, som kan hjælpe de unge med det, som evt. hæmmer dem i at leve det liv, de egentlig gerne ville leve.

Unge i behandlingssystemet!

Spørger vi de unge, som vi har i behandlingssystemet, synes de ikke, at der skal være fri hash, fordi de selv har været ude i et misbrug og har kæmpet og kæmper stadig. Det vil de oftest komme til resten af livet - hele tiden at skulle forholde sig til hashen, som en del af deres liv, selv om de er holdt op med at bruge hash. De ved, at hvis de ryger én gang, så er de begyndt igen.

Mange af de unge, der ryger regelmæssigt, oplever, at en af de ting, hashen gør godt, er, at den gør dig ligeglad. Hvis du har problemer, kan de ryges væk fra din bevidsthed. Selv lang tid efter at de er holdt op med at ryge, vil de, hvis de kommer ud i en livskrise, tænke: 'Hvis jeg ryger en joint nu, så får jeg ro på og problemet forsvinder.' Så hashen kalder i rigtig mange år på de tidspunkter, hvor man er mest sårbar.

Hash er ikke et ufarligt stof

Accepten af hash som et ufarligt stof, som man kan bruge efter forgodtbefindende, må holde op. Vi må sende et klart signal: 'Hash er lige så farligt som andre stoffer.' Du bliver heller ikke afhængig af coke, amfetamin, ketamin eller andre stoffer, hvis du kun tager dem én gang om måneden, men derfor taler vi jo ikke om at legalisere disse stoffer (endnu). Men hvis banderne ikke kan tjene så mange penge på hash som før, skal de jo tjene på noget andet, og så kan det næste måske blive, at vi skal legalisere amfetamin for at fjerne indtægtsgrundlaget for banderne?

Fremgangen i pushernes profit er godt hjulpet af en øget efterspørgsel, stærkt understøttet af det faktum, at der i mange år har været sendt signaler om, at hash ikke er vanedannende, at det ikke er så skadeligt, at du ikke bliver fysisk afhængig. Denne holdning har været med til at fremme et lukrativt marked, hvor både pusherne og brugere kunne læne sig op af budskaber, der sagde, at det ikke var så slemt at ryge lidt.

Der er for eksempel fundet en sammenhæng mellem tidlig rygning af hash og dårligere uddannelse. Unge, som begyndte at bruge hash, før de fyldte 15 år, var i størst risiko for at klare sig dårligt uddannelsesmæssigt. Unge hashbrugere droppede oftere ud af skolen, de kom sjældnere ind på universitetet, og de gennemførte sjældnere et studium end andre. Det samme gjaldt i lidt mindre grad dem, der var begyndt at bruge hash i alderen mellem 15 og 17. De unge, som blev 18 uden at have forsøgt sig med hash, klarede sig klart bedst.²

En af vejene frem er en ærlig og reel dialog mel-

lem de voksne og de unge - og i nogle tilfælde børnene - som ryger eller er på vej til at ryge. Dialogen er ofte blevet stoppet af, at de voksne, der er omkring de unge, enten har trukket på skuldrene og sagt, at det ikke er så alvorligt, eller de er gået i den anden grøft og er blevet meget moralske, så de unge har lukket ørerne.

I det første tilfælde har de svigtet de unge, fordi de unge ikke har fået den reelle information om hash og de bivirkninger, der opstår på langt sigt.

I det andet tilfælde er de voksne blevet meget moralske og har ikke villet lytte til de unge og deres baggrund for at bruge hash, men kun sagt, at de skulle lade være, og at de kunne blive narkomaner, hvis de fortsatte. Og så har de unge bare lukket ørerne, fordi de er blevet fyldt med budskaber, som de ikke har kunnet relatere til deres virkelighed.

I begge tilfælde er de unge blevet overladt til pusheren og rygervennernes viden og holdninger, og her er budskabet: Får du problemer (angst, ubehag mv.), så skal du bare ryge noget, der er stærkere. Det gode ved det svar er, at det løser problemet på kort sigt, set med den unges øjne.

Magien!

Det er med hash som med dummebøder: Begge lever bedst i det skjulte. Når vi begynder at tale om hashen, vil noget af magien og det utroværdige image, som hashen har fået som et rent uskadeligt stof, forsvinde.

Noget af magien omkring hashen skyldes, at mange af de voksne, der plæderer for fri hash, er mennesker, som i deres ungdom legede/flirtede med hashen i en kortere periode af deres liv. Set fra deres perspektiv var hashen helt uskadelig. De tog jo ikke skade, de har måske oven i købet taget en uddannelse, mens de røg af og til, og de ryger måske stadig rent lejlighedsvis, når de skal mindes ungdommens flirt med hashen. Det er også her, medierne altid finder den studerende fra universitetet, som ryger, og som stadig er indskrevet, og som påstår, at det ikke påvirker hans/hendes arbejde/studie. Det er muligt, at vedkommende ikke er smidt ud af studiet og måske kan gennemføre uddannelsen med et rimeligt resultat. Min påstand er, at hvis han/hun ikke havde røget, ville pågældende have fået en bedre uddannelse med et højere gennemsnit.

Flertal af danskere vil legalisere hash

Statslige pushere er en god idé, mener 51% af dan-

skerne. Regeringen er ude af trit med befolkningen, lyder kritikken. Det konkluderer Metroekspress på baggrund af et enkelt spørgsmål, hvor 1.015 mennesker har taget stilling til at indføre statskontrolleret salg af cannabis i Danmark.

Baggrunden for, at 51% svarer sådan, er, at inden de skal tage stilling til, om hash skal legaliseres, får de oplyst to ting. For det første, at Københavns Politi vurderer, at den organiserede kriminalitet har en milliard-omsætning (hvilket sikkert er rigtigt). For det andet postuleres det, at en ordning, hvor staten sælger hashen, kan fjerne indtægterne fra den organiserede kriminalitet. Det bliver jo næsten til, at Københavns Politi anbefaler statskontrolleret salg af hash, fordi det vil fjerne indtægtsgrundlaget for banderne og dermed stoppe banderne, men det er jo kun en påstand. Det bliver blåstemplet af, at Københavns Politi lige er nævnt i sætningen inden. Nu skal 1.015 personer tage stilling til, om de er enige i at indføre statskontrolleret salg af hash i Danmark. Det kan da kun give et positivt svar, og det kan ligefrem undre, at ikke alle 1.015 svarede positivt.

Hvis behov tilfredsstilles?

Skal samfundet for at tilfredsstille nogle få privilegeredes behov sætte de ca. 45.000 unge, som har et direkte interventionskrævende misbrug af hash, og de ca. 95.000, der har et problematisk forbrug af hash, i anden række? Og vil vi risikere, at der kommer flere unge, som mister styret på hashen?

Man kan ikke på en troværdig måde legalisere hashen og så på den anden side opruste oplysningen om de skadelige virkninger. Det virker næsten lige så godt, som når politikerne nedsætter afgifterne på alkohol samtidig med, at Sundhedsstyrelsen afholder deres årlige kampagne mod vores overforbrug af alkohol (det er faktisk sket mindst én gang). ■

NOTER

- 1 Tallene fremkommer på baggrund af, at Center for Rusmiddelforskning anslår i deres rapport 'Unge der misbruger rusmidler' fra 2012, at der samlet set er 119.891 unge (15 - 24 år), der har et problematisk forbrug af rusmidler og 56.756 unge (15 - 24 år), der har et direkte interventionskrævende misbrug af rusmidler. Op mod 80 % af de unge i denne aldersgruppe har hash som deres hovedstof, hvilket henholdsvis giver 95.000 og 45.000 unge, når vi kigger på de unge mellem 15 - 24 år, der er i behandlingssystemet.
- 2 www.dr.dk/sundhed/ditliv/Teenagere/Artikler/2010/0531143946.htm